Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

19 päivänä joulukuuta 2013 *

Direktiivi 96/9/EY — Tietokantojen oikeudellinen suoja — 7 artiklan 1 ja 5 kohta — Tietokannan valmistajan sui generis -oikeus — Uudelleenkäytön käsite — Tietokannan sisällön olennainen osa — Aihepiirikohtainen metahakukone

Asiassa C-202/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Gerechtshof te 's-Gravenhage (Alankomaat) on esittänyt 27.3.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 30.4.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Innoweb BV

vastaan

Wegener ICT Media BV ja

Wegener Mediaventions BV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz (esittelevä tuomari) sekä tuomarit E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby ja C. Vajda,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Innoweb BV, edustajinaan advocaat M. H. Elferink ja advocaat M. A. S. M. van Leent,

— Wegener ICT Media BV ja Wegener Mediaventions BV, edustajanaan advocaat J. van Manen,

— Euroopan komissio, asiamiehinään J. Samnada ja F. Wilman,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11.3.1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/9/EY (EYVL L 77, s. 20) 7 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Innoweb BV (jäljempänä Innoweb) ja toisaalta Wegener ICT Media BV ja Wegener Mediaventions BV (jäljempänä yhdessä Wegener) ja joka koskee Innowebin internetsivustollaan ylläpitämää aihepiirikohtaista metahakukonetta, jonka avulla voidaan tehdä hakuja kolmansien osapuolten internetsivustoilta ja muun muassa Wegenerin tarjoamalta internetsivustolta, joka sisältää kokoelmia autojen myynti-ilmoituksista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 96/9 johdanto-osan 39, 42 ja 48 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(39) tämän direktiivin tarkoitus on – – suojata tietokannan valmistajia tietokannan sisällön laatimisen ja kokoamisen yhteydessä tehtyjen taloudellisten ja ammatillisten investointien tulosten väärinkäyttämiseltä suojaamalla koko tietokanta tai sen olennaiset osat käyttäjän tai kilpailijan tiettyjä toimia vastaan,

– –

(42) erityinen oikeus estää luvaton kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö liittyy käyttäjän toimiin, jotka ylittävät käyttäjän lailliset oikeudet ja täten aiheuttavat vahinkoa investoinnille; oikeus kieltää koko sisällön tai sen olennaisen osan kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö liittyy sekä kilpailevan loistuotteen valmistamiseen että käyttäjään, joka toiminnallaan aiheuttaa laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaista vahinkoa investoinnille,

– –

(48) tämän direktiivin tarkoitus – – on varmistaa tietokannoille asianmukainen ja yhtenäinen suojataso korvauksen takaamiseksi tietokannan valmistajille – –”

4 Kyseisen direktiivin tarkoituksena on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan kaikenmuotoisten tietokantojen oikeudellinen suojaaminen. Tietokanta on määritelty kyseisen artiklan 2 kohdassa niin, että sillä tarkoitetaan sellaisten ”teosten, tietojen tai muiden itsenäisten aineistojen kokoelmaa, jotka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja [joihin] elektronisesti tai muulla tavoin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy”.

5 Mainitun direktiivin III luvussa, jonka otsikkona on ”Sui generis -oikeus”, olevassa suojan kohdetta koskevassa 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä tietokannan valmistajalle oikeus kieltää sellaisen tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen merkitsee määrällisesti ja/tai laadullisesti huomattavaa investointia, koko sisällön tai laadullisesti ja/tai määrällisesti arvioituna olennaisen osan kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö.

2. Tätä lukua sovellettaessa tarkoitetaan:

a) ’kopioinnilla’ tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan pysyvää tai väliaikaista siirtämistä tallennusalustalta toiselle millä tavalla ja missä muodossa tahansa;

b) ’uudelleenkäytöllä’ tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan mitä tahansa saattamista yleisön saataville kopioita levittämällä, vuokraamalla, onlinesiirrolla tai muulla siirtotavalla. Kun oikeudenhaltija tai joku hänen suostumuksellaan on ensimmäisen kerran myynyt tietokannan kopion yhteisössä, oikeudenhaltijan oikeus määrätä kyseisen kopion edelleenmyymisestä yhteisössä raukeaa.

Julkinen lainaaminen ei ole kopiointia tai uudelleenkäyttöä.

– –

5. Tietokannan sisällön epäolennaisten osien jatkuva ja järjestelmällinen kopiointi tai uudelleenkäyttö, jotka voisivat johtaa tämän tietokannan tavanmukaisen käytön vastaisiin toimiin tai jotka voisivat aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan laillisille eduille, eivät ole sallittuja.”

Alankomaiden oikeus

6 Direktiivi 96/9 saatettiin osaksi Alankomaiden oikeusjärjestystä 8.7.1999 annetulla tietokantoja koskevalla lailla (Databankenwet; Stb. 1999, nro 303).

7 Kyseisen lain 2 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tietokannan valmistajalla on yksinoikeus myöntää lupa seuraaviin toimiin:

a. tietokannan koko sisällön tai laadullisesti taikka määrällisesti arvioituna sen olennaisen osan kopiointi tai uudelleenkäyttö;

b. tietokannan sisällön laadullisesti tai määrällisesti arvioituna epäolennaisten osien jatkuva ja järjestelmällinen kopiointi tai uudelleenkäyttö siltä osin kuin ne voivat johtaa tämän tietokannan tavanmukaisen käytön vastaisiin toimiin tai aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan laillisille eduille.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Wegener tarjoaa internetsivustollaan www.autotrack.nl (jäljempänä AutoTrack) pääsyn autojen myynti-ilmoitusten verkkokokoelmaan. Kyseinen kokoelma sisältää 190 000–200 000 käytetyn auton luettelon, joka päivitetään päivittäin. Kyseisistä ilmoituksista noin 40 000 esiintyy vain AutoTrack-sivustolla. Muut ilmoitukset voivat myös löytyä muilta ilmoitussivustoilta. AutoTrack-sivuston hakukoneen avulla internetin käyttäjä voi tehdä kohdennetun haun tietystä ajoneuvosta eri kriteereiden perusteella.

9 Innoweb tarjoaa internetsivustollaan www.gaspedaal.nl (jäljempänä GasPedaal) aihepiirikohtaisen metahakukoneen autojen myyntiä varten. Metahakukone käyttää muiden internetsivustojen hakukoneita siten, että se välittää käyttäjiensä pyynnöt näille muille hakukoneille, mikä erottaa sen Googlen kaltaisista yleisistä hakukoneista. Metahakukoneen luokitteleminen ”aihepiirikohtaiseksi” tarkoittaa, että se on erikoistunut siten, että sen tarkoituksena on mahdollistaa hakujen tekeminen yhdestä tai useammasta määrätystä aiheesta. GasPedaalia on pidettävä tällaisena aihepiirikohtaisena metahakukoneena, joka on tarkoitettu autojen myynti-ilmoituksia koskeville hauille, koska siihen

syötetyllä yhdellä ainoalla pyynnöllä internetin käyttäjä voi samanaikaisesti tehdä hakuja kolmansien osapuolten, joihin kuuluu AutoTrack, sivustoilla olevista useista autojen myynti-ilmoitusten kokoelmista.

10 Aihepiirikohtaisen metahakukoneen GasPedaalin avulla voidaan tehdä hakuja AutoTrackin kokoelmasta yhtäältä sellaisten eri kriteereiden perusteella, joihin eivät ainoastaan kuulu merkki, malli, kilometrimäärä, valmistusvuosi ja hinta vaan myös muita ajoneuvon ominaisuuksia, kuten muun muassa väri, korin muoto, käytettävä polttoainetyyppi, ovien lukumäärä ja vaihteisto, ja toisaalta ”reaaliaikaisesti” eli hetkellä, jona GasPedaalin käyttäjä syöttää haun. GasPedaal suorittaa kyseisen haun ”muokattuna” eli mukauttamalla haun AutoTrackin hakukoneen käyttämään muotoon.

11 AutoTrackistä löydetyt hakutulokset – eli loppukäyttäjän valitsemia kriteereitä vastaavat autot –, jotka löytyvät myös muiden sivustojen hakutuloksista, yhdistetään yhdeksi kohdaksi, jossa on mukana linkit kaikkiin muihin lähteisiin, joista kyseinen auto on löydetty. Seuraavaksi luodaan internetsivu, joka sisältää näin saatujen ja yhdistettyjen hakutulosten luettelon, jossa on kutakin autoa koskevat olennaiset tiedot, erityisesti valmistusvuosi, hinta, kilometrimäärä ja auton pienoiskuva. Kyseinen internetsivu tallentuu noin 30 minuutiksi GasPedaalin palvelimelle, ja se lähetetään käyttäjälle tai näytetään tälle GasPedaalin internetsivustolla kyseisen sivuston mukaisessa ulkoasussa.

12 Ilmoitusten kokonaismäärä internetsivustoilla, joilta GasPedaal suorittaa hakuja, on noin 300 000.

13 GasPedaal välittää päivittäin noin 100 000 hakupyyntöä AutoTrackiin. Täten AutoTrackin kokoelmassa esiintyvistä merkkien ja mallien eri yhdistelmistä noin 80 prosenttia on päivittäin haun kohteena. GasPedaal näyttää kuitenkin kunkin haun osalta vain hyvin pienen osan kyseisen kokoelman sisällöstä. Käyttäjä määrittelee GasPedaaliin syöttämillään kriteereillä näiden tietojen sisällön kunkin hakupyynnön osalta.

14 Koska Wegener katsoi, että Innoweb loukkaa sen tietokantoja koskevaa sui generis -oikeutta, se nosti Innowebiä vastaan kanteen, jossa se vaati Innowebin määräämistä lopettamaan tämä loukkaaminen, ja asia ratkaistiin olennaisilta osin Wegenerin hyväksi ensimmäisessä oikeusasteessa.

15 Innoweb teki tästä tuomiosta valituksen Gerechtshof te ’s-Gravenhageen.

16 Ennakkoratkaisupyyntö perustuu olettamaan, jonka mukaan Wegenerin ilmoituskokoelmaa on pidettävä tietokantana, joka täyttää tarvittavat edellytykset direktiivin 96/9 7 artiklan mukaisen suojan saamiseksi.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo lisäksi, ettei pääasiassa ole kyse Wegenerin koko tietokannan tai sen olennaisen osan kopioinnista. Kyseisen tietokannan sisällön epäolennaisten osien jatkuvalla kopioinnilla ei myöskään ole tällaista kumulatiivista vaikutusta, joten sitä ei ole pidettävä mainitun artiklan 5 kohdan vastaisena.

18 Gerechtshof te ’s-Gravenhage on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin [96/9] 7 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kolmannen osapuolen katsotaan käyttävän uudelleen (saattavan saataville) verkkosivuston välityksellä tarjottavan (online-)tietokannan koko sisältöä taikka laadullisesti tai määrällisesti arvioituna sen olennaista osaa, jos kyseinen kolmas osapuoli *tarjoaa* yleisölle *mahdollisuuden* tehdä kyseisen osapuolen tarjoaman aihepiirikohtaisen metahakukoneen kautta ’reaaliaikaisesti’ hakuja tietokannan koko sisällöstä tai sen olennaisesta osasta siten, että käyttäjän antama hakukomento välitetään ’muokattuna’ sen sivuston hakumekanismiin, jolla tietokanta tarjotaan käytettäväksi?

2) Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko tilanne toinen, jos kyseinen kolmas osapuoli saatuaan hakutulokset lähettää tai näyttää kullekin käyttäjälle erittäin pienen osan tietokannan sisällöstä omalla sivustollaan sivuston yleisen ulkoasun mukaisessa muodossa?

3) Onko ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen vastattaessa merkitystä sillä, että kyseinen kolmas osapuoli suorittaa näitä toimia jatkuvasti ja välittää päivittäin yhteensä 100 000 käyttäjien hakukomentoa 'muokattuna' hakukoneensa kautta ja saattaa saadut hakutulokset edellä kuvatulla tavalla eri käyttäjien saataville?

4) Onko direktiivin [96/9] 7 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että sallittua ei ole tietokannan sisällön epäolennaisten osien jatkuva *ja* järjestelmällinen uudelleenkäyttö, joka voisi johtaa tämän tietokannan tavanmukaisen käytön vastaisiin toimiin tai joka voisi aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan laillisille eduille, vai riittääkö, että uudelleenkäyttö on jatkuvaa *tai* järjestelmällistä?

5) Jos edellytetään, että kyse on jatkuvasta *ja* järjestelmällisestä uudelleenkäytöstä,

   a) mitä järjestelmällisellä tarkoitetaan

   b) onko siitä kyse, jos uudelleenkäyttö tapahtuu automatisoidun järjestelmän välityksellä

   c) onko merkityksellistä, että tässä yhteydessä käytetään aihepiirikohtaista metahakukonetta edellä esitetyllä tavalla?

6) Onko direktiivin [96/9] 7 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että siihen sisältyvää kieltoa ei sovelleta, jos kyseessä oleva kolmas osapuoli saattaa jatkuvasti metahakukoneensa eri käyttäjien saataville kullakin hakukerralla vain tietokannan sisällön epäolennaisia osia?

7) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko näin myös, jos kyseisten epäolennaisten osien jatkuvalla uudelleenkäytöllä on se kumulatiivinen vaikutus, että tietokannan sisällön olennainen osa saatetaan kyseisten eri käyttäjien saataville kokonaisuudessaan arvioituna?

8) Onko direktiivin [96/9] 7 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että tämän [säännöksen] edellytykset täyttyvät, jos kyse on toimista, joille ei ole annettu lupaa ja joiden tarkoituksena on, että uudelleenkäytön kumulatiivisen vaikutuksen vuoksi suojatun tietokannan koko sisältö tai sen olennainen osa saatetaan yleisön saataville, vai onko edellytysten täyttymiseksi lisäksi edellytettävä ja näytettävä toteen, että nämä toimet ovat ristiriidassa tämän tietokannan tavanmukaisen käytön kanssa tai aiheuttavat kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan laillisille eduille?

9) Katsotaanko edellä kuvattujen toimien tapauksessa tietokannan muodostaneen henkilön investoinneille aiheutuvan vakavaa vahinkoa?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

19 Aluksi on todettava, että kysymyksillä halutaan tietää lähinnä, harjoittaako pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ylläpitäjä direktiivin 96/9 7 artiklan 1 tai 5 kohdan soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa siten, että kyseisessä 1 kohdassa säädetyt edellytykset täyttävän tietokannan valmistaja voi vastustaa sitä, että kyseinen tietokanta sisällytetään ilman korvausta aihepiirikohtaisen metahakukoneen palveluun.

20 Direktiivin 96/9 7 artiklan 1 kohdassa, jonka tulkintaa ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys koskevat, säädetään, että tietokannan valmistaja voi kieltää tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan uudelleenkäytön.

21 Mainitun direktiivin 7 artiklan 5 kohdan, jonka tulkinnasta on kyse neljännessä, viidennessä, kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa ja yhdeksännessä kysymyksessä, mukaan ei sitä vastoin ole sallittua käyttää uudelleen suojatun tietokannan sisällön epäolennaisia osia, kun tämä uudelleenkäyttö on jatkuvaa ja järjestelmällistä ja kun se voisi johtaa tämän tietokannan tavanmukaisen käytön vastaisiin toimiin tai aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan laillisille eduille.

22 Kyseisissä säännöksissä annettu suoja on kuitenkin varattu direktiivin 96/9 7 artiklan 1 kohdan mukaan tietokannoille, jotka vastaavat täsmällisiä edellytyksiä eli joiden sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen merkitsee määrällisesti tai laadullisesti huomattavaa investointia. Kuten tämän tuomion 16 kohdasta ilmenee, nämä kysymykset on kuitenkin esitetty olettaen, että pääasiassa kyseessä oleva autojen myynti-ilmoitusten kokoelma täyttää tämän edellytyksen.

Ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä, toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on käsiteltävä yhdessä, lähinnä, onko direktiivin 96/9 7 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ylläpitäjä käyttää uudelleen palvelunsa kattaman tietokannan koko sisältöä tai sen olennaista osaa.

24 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on ensiksi muistutettava tällaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ja sen toiminnan olennaisista ominaisuuksista, jotka käyvät ilmi unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta, jossa tehdään huomattava ero aihepiirikohtaisen metahakukoneen ja Googlen tai Yahoon kaltaisten yleisten algoritmipohjaisten hakukoneiden välille.

25 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy yhtäältä ilmi, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa aihepiirikohtaisessa metahakukoneessa ei ole omaa hakukonetta, joka selaisi muita internetsivustoja. Hakupyynnön toteuttamiseksi se käyttää sen sijaan tämän tuomion 9 kohdassa täsmennetyllä tavalla hakukoneita, joilla sen palvelun kattamat tietokannat on varustettu. Aihepiirikohtainen metahakukone nimittäin muokkaa ”reaaliaikaisesti” käyttäjiensä pyynnöt kyseisiin hakukoneisiin sopiviksi niin, että mainittujen tietokantojen kaikki tiedot selataan.

26 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy toisaalta ilmi, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen aihepiirikohtainen metahakukone tarjoaa hakupyynnön muotoilun ja hakutulosten esitystavan osalta samanlaiset edut kuin tietokanta itsessään kuitenkin siten, että sen avulla yhdellä hakupyynnöllä voidaan selata useita tietokantoja tämän tuomion 9 ja 10 kohdassa täsmennetyllä tavalla. Tietokannan tavoin aihepiirikohtaisen metahakukoneen hakulomake, johon loppukäyttäjä syöttää pyyntönsä, sisältää erilaisia kenttiä, joiden avulla kyseinen käyttäjä voi kohdentaa hakuaan useilla kriteereillä, jotka hakutulosten on täytettävä. Hakutulokset esitetään sekä tietokannassa että aihepiirikohtaisessa metahakukoneessa lisäksi tiettyjen kriteereiden mukaisesti nousevassa tai laskevassa järjestyksessä loppukäyttäjän valinnan mukaan.

27 Toiseksi pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ylläpitäjän toiminnasta, jota on tarkasteltava direktiivin 96/9 7 artiklan 1 kohdan nojalla, on muistutettava, että ensimmäinen kysymys koskee kyseisen ylläpitäjän aihepiirikohtaisella metahakukoneella yleisölle tarjoamaa mahdollisuutta tehdä ”reaaliaikaisesti” hakuja tietokannan koko sisällöstä tai sen olennaisesta osasta siten, että loppukäyttäjän tekemä hakupyyntö välitetään ”muokattuna” tietokannan hakukoneeseen.

28 Kyseisessä kuvauksessa, joka koskee mainitun ylläpitäjän merkityksellistä toimintaa, otetaan huomioon se, että aihepiirikohtainen metahakukone toteuttaa tietyn hakupyynnön, mukaan lukien loppukäyttäjälle löydettyjen hakutulosten esittämisen, automaattisesti mainitun metahakukoneen ohjelmoinnin perusteella ilman ylläpitäjän osallistumista tässä vaiheessa. Tässä vaiheessa ainoastaan loppukäyttäjä, joka syöttää hakupyynnön, suorittaa toimia.

29 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ylläpitäjän tosiasiassa suorittamat toimet sen sijaan edeltävät loppukäyttäjän suorittamia toimintoja ja tietyn hakupyynnön käsittelyä. Kyse on nimittäin aihepiirikohtaisen metahakukoneen, jonka tarkoituksena on muokata loppukäyttäjien siihen syöttämät hakupyynnöt sopiviksi sellaisten tietokantojen hakukoneisiin, jotka kyseessä olevan metahakukoneen palvelu kattaa, saattamisesta saataville internetissä.

30 Täten on kolmanneksi tutkittava, kuuluuko tämä toiminta direktiivin 96/9 7 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, mikä edellyttää, että mainittua toimintaa on pidettävä kyseisen 7 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna uudelleenkäyttönä ja että se koskee asianomaisen tietokannan koko sisältöä tai sen olennaista osaa.

31 Direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu uudelleenkäytön käsite on kyseisessä säännöksessä määritelty niin, että sillä tarkoitetaan ”tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan mitä tahansa saattamista yleisön saataville kopioita levittämällä, vuokraamalla, onlinesiirrolla tai muulla siirtotavalla”. Viittaus uudelleenkäytetyn osan olennaisuuteen ei kuitenkaan koske mainitun käsitteen määritelmää sellaisenaan (ks. asia C-203/02, The British Horseracing Board ym., tuomio 9.11.2004, Kok., s. I-10415, 50 kohta).

32 Kun uudelleenkäytön käsitettä käytetään mainitun 7 artiklan 1 ja 5 kohdassa, sitä on tulkittava tämän artiklan yleinen asiayhteys huomioon ottaen (ks. vastaavasti kopioinnin käsitteestä asia C-304/07, Directmedia Publishing, tuomio 9.10.2008, Kok., s. I-7565, 28 kohta).

33 Direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohdan b alakohdassa käytetty ilmaisu ”mi[k]ä tahansa saattami[nen] yleisön saataville” osoittaa sen, että yhteisön lainsäätäjä on antanut uudelleenkäytön käsitteelle laajan merkityksen (ks. vastaavasti em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 51 kohta ja asia C-173/11, Football Dataco ym., tuomio 18.10.2012, 20 kohta).

34 Tätä uudelleenkäytön käsitteen laajaa tulkintaa vahvistaa yhteisön lainsäätäjän sui generis -oikeuden käyttöönotolla tavoittelema päämäärä (ks. vastaavasti kopioinnin käsitteestä em. asia Directmedia Publishing, tuomion 32 kohta).

35 Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut direktiivin 96/9 johdanto-osan useiden perustelukappaleiden ja muun muassa johdanto-osan 39, 42 ja 48 perustelukappaleen perusteella, tavoitteena on edistää tietojen säilyttämiseen ja käsittelyyn käytettävien järjestelmien käyttöönottoa, jotta voidaan myötävaikuttaa tietopalvelumarkkinoiden kehitykseen tilanteessa, jolle on tyypillistä eri toimialoilla vuosittain syntyvien ja käsiteltävien tietomäärien voimakas kasvu (ks. mm. em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 30 ja 31 kohta; asia C-46/02, Fixtures Marketing, tuomio 9.11.2004, Kok., s. I-10365, 33 kohta ja asia C-604/10, Football Dataco ym., tuomio 1.3.2012, 34 kohta).

36 Direktiivillä 96/9 toteutetulla sui generis -oikeuden suojalla on täten tarkoitus taata henkilölle, joka on ollut aloitteellinen ja ottanut riskin tekemällä henkilöstöön, tekniikkaan ja/tai rahoitukseen liittyvän olennaisen investoinnin tietokannan muodostamiseksi ja sen toimintaa varten, palkkio investoinnistaan antamalla hänelle suojaa kyseisestä investoinnista saatujen tulosten luvatonta hyödyntämistä vastaan (ks. em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 32 ja 46 kohta; em. asia Fixtures Marketing, tuomion 35 kohta ja em. asia Directmedia Publishing, tuomion 33 kohta).

37 Direktiivin 96/9 7 artiklassa tarkoitettua uudelleenkäytön käsitettä on tämän tavoitteen valossa tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan kaikkia toimia, joilla saatetaan yleisön saataville ilman tietokannan muodostaneen henkilön suostumusta tämän henkilön tekemän investoinnin tulokset ja estetään siten tätä henkilöä saamasta niitä tuloja, joilla hän oletettavasti voi kuolettaa investointinsa kustannukset (ks. em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 51 kohta). Mainitulla käsitteellä tarkoitetaan siten kaikkia toimia, joihin ei ole annettu lupaa ja joilla yleisölle levitetään suojatun tietokannan koko sisältö tai sen olennainen osa (ks. em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 67 kohta; asia C-545/07, Apis-Hristovich, tuomio 5.3.2009, Kok., s. I-1627, 49 kohta ja em. asia Football Dataco ym., tuomio 18.10.2012, 20 kohta). Menettelyn luonteella ja muodolla ei ole tältä osin merkitystä (em. asia Football Dataco ym., tuomio 18.10.2012, 20 kohta).

38 Direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohdan b alakohdassa mainitun määritelmän toinen osa eli toiminta ”kopioita levittämällä, vuokraamalla, onlinesiirrolla tai muulla siirtotavalla” ja etenkin vaihtoehto ”muulla siirtotavalla” mahdollistavat myös kyseisen määritelmän laajan tulkinnan tämän tuomion 35 ja 36 kohdassa mainitun 7 artiklan tavoitteen perusteella.

39 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ylläpitäjän käsiteltävän asian kannalta merkityksellisestä toiminnasta, joka koskee tällaisen metahakukoneen, jonka tarkoituksena on muokata loppukäyttäjien siihen syöttämät hakupyynnöt sopiviksi sellaisten tietokantojen hakukoneisiin, jotka mainitun metahakukoneen palvelu kattaa, saattamista saataville internetissä, on todettava, että tämä toiminta ei rajoitu pelkästään siihen, että käyttäjälle ilmoitetaan tietokannat, jotka tarjoavat tiettyä aihetta koskevia tietoja.

40 Toiminnan tarkoituksena on nimittäin tarjota kaikille loppukäyttäjille väline, jolla voidaan selata suojatussa tietokannassa olevat kaikki tiedot ja täten tarjota pääsy kyseisen tietokannan koko sisältöön muulla kuin mainitun tietokannan valmistajan tarjoamalla tavalla siten, että kuitenkin käytetään tietokannan hakukonetta ja tarjotaan samat hakuedut kuin tietokanta itse, kuten tämän tuomion 25 ja 26 kohdasta käy ilmi. Loppukäyttäjän ei tarvitse enää tietoja hakiessaan käydä asianomaisen tietokannan internetsivustolla – ei aloitussivulla eikä hakulomakesivulla – selatakseen tätä tietokantaa, koska hän voi selata tietokannan sisältöä ”reaaliaikaisesti” aihepiirikohtaisen metahakukoneen internetsivuilla.

41 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ylläpitäjän mainittuun toimintaan liittyy vaara siitä, että tietokannan valmistajalta jää saamatta tuloja, erityisesti valmistajan internetsivustolla olevista mainoksista saatavia tuloja, ja että valmistajaa estetään siten saamasta niitä tuloja, joilla hän oletettavasti voi kuolettaa tietokannan muodostamista ja toimintaa koskevan investointinsa kustannukset.

42 Koska loppukäyttäjän ei enää tarvitse siirtyä tietokannan internetsivuston aloitussivulle eikä sen hakulomakkeeseen, on nimittäin mahdollista, että kyseisen tietokannan valmistaja saa vähemmän tuloja kyseisellä aloitussivulla tai mainitussa hakulomakkeessa näkyvillä olevista mainoksista muun muassa siltä osin kuin vaikuttaa siltä, että toimijoiden, jotka haluavat mainostaa internetissä, on kannattavampaa mainostaa aihepiirikohtaisen metahakukoneen internetsivustolla kuin jonkin kyseisen metahakukoneen kattaman tietokannan internetsivustolla.

43 Ilmoituksia sisältävistä tietokannoista on lisäksi todettava, että myyjät saattaisivat alkaa laittaa ilmoituksiaan vain yhteen tietokantaan, kun otetaan huomioon mahdollisuus tehdä aihepiirikohtaisen metahakukoneen avulla hakuja samanaikaisesti useista tietokannoista sekä kyseisen metahakukoneen ilmoittamat päällekkäisyydet, niin että tietokannoista tulisi suppeampia ja siten vähemmän houkuttelevia.

44 Mainittu vaara siitä, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen saattaminen saataville internetissä estää asianomaisen tietokannan valmistajaa saamasta tuloja, ei ole suljettu pois sillä perusteella, että jotta voidaan tutustua tietokannasta löydetyn hakutuloksen kaikkiin tietoihin, eli pääasiassa ilmoituksessa mainittua autoa koskeviin kaikkiin tietoihin, on edelleen lähtökohtaisesti seurattava hyperlinkkiä alkuperäiselle sivulle, josta hakutulos löydettiin.

45 Yhtäältä aihepiirikohtaisen metahakukoneen näyttämien tietojen perusteella loppukäyttäjä voi tietyssä määrin nimittäin lajitella löydettyjä hakutuloksia ja todeta, ettei hän tarvitse lisätietoja tietystä hakutuloksesta. Toisaalta on mahdollista, että loppukäyttäjä tutustuu yksityiskohtaisempiin tietoihin jonkin löydetyn ilmoituksen osalta seuraamatta linkkiä asianomaiseen tietokantaan silloin, kun kyseinen ilmoitus löytyy useista aihepiirikohtaisen metahakukoneen kattamista tietokannoista, koska metahakukone näyttää tällaiset päällekkäisyydet yhdistettyinä.

46 Direktiivin 96/9 7 artiklassa myönnetty suoja ei tosin kata tietojen etsimistä tietokannasta (ks. em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 54 kohta ja em. asia Directmedia Publishing, tuomion 51 kohta). Jos tietokannan valmistaja täten antaa kolmansille esimerkiksi maksua vastaan pääsyn tietokannan sisältöön, sen sui generis -oikeus ei anna sille mahdollisuutta vastustaa sitä, että nämä kolmannet käyttävät tietokantaa tietojen hakemiseen (ks. em. asia The British Horseracing Board ym., tuomion 55 kohta ja em. asia Directmedia Publishing, tuomion 53 kohta).

47 On kuitenkin korostettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ylläpitäjän toimintaa ei voida pitää tietojen etsimisenä asianomaisesta tietokannasta. Kyseinen ylläpitäjä ei nimittäin ole millään tavoin kiinnostunut tietokannassa olevista tiedoista, vaan se tarjoaa loppukäyttäjälle sellaisen erityisen pääsyn kyseiseen tietokantaan ja sen tietoihin, joka eroaa mainitun tietokannan valmistajan tarjoamasta tavasta ja jossa on kuitenkin samat hakuedut. Loppukäyttäjä on sitä vastoin se, joka syöttää hakupyynnön aihepiirikohtaiseen metahakukoneeseen ja joka kyseisen metahakukoneen avulla hakee tietoja tietokannasta.

48 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ylläpitäjän merkityksellinen toiminta, eli kyseisen metahakukoneen saattaminen saataville internetissä, muistuttaa direktiivin 96/9 johdanto-osan 42 perustelukappaleessa tarkoitetun kilpailevan loistuotteen valmistamista, ilman että siinä kuitenkaan kopioidaan asianomaisen tietokannan sisältöä. Kun otetaan huomioon tarjotut hakumahdollisuudet, tällainen aihepiirikohtainen metahakukone nimittäin muistuttaa tietokantaa mutta ei kuitenkaan itse sisällä tietoja.

49 Loppukäyttäjän on riittävää siirtyä aihepiirikohtaisen metahakukoneen internetsivuille, jotta hän voi samanaikaisesti tutustua kaikkien sellaisten tietokantojen sisältöön, jotka kyseisen metahakukoneen palvelu kattaa, koska mainitun metahakukoneen suorittama haku tarjoaa saman hakutulosten luettelon kuin joka olisi voitu saada kussakin näissä tietokannoissa erikseen tehdyillä hauilla; tämä luettelo esitetään kuitenkin aihepiirikohtaisen metahakukoneen internetsivujen mukaisessa ulkoasussa. Loppukäyttäjän ei enää tarvitse siirtyä tietokannan internetsivustolle, ellei hän löydä näytettyjen hakutulosten joukosta ilmoitusta, johon hän haluaisi tutustua yksityiskohtaisemmin. Loppukäyttäjä ohjataan tällöin kuitenkin suoraan itse ilmoitukseen, ja päällekkäisyyksien yhdistämisen johdosta on jopa hyvinkin mahdollista, että loppukäyttäjä hakee tietoja toisesta tietokannasta.

50 Edellä esitetystä seuraa, että ylläpitäjänsä internetissä saataville saattamaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaista aihepiirikohtaista metahakukonetta, jonka tarkoituksena on, että loppukäyttäjät syöttävät siihen hakupyyntöjä pyyntöjen välittämiseksi mukautettuina suojatun tietokannan hakukoneeseen, on pidettävä direktiivin 96/9 7 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna kyseisen tietokannan sisällön ”saataville saattamisena”.

51 Tämä saataville saattaminen kohdistuu ”yleisöön”, koska tällaista aihepiirikohtaista metahakukonetta voi käyttää kuka tahansa ja se koskee siten määrittelemätöntä henkilömäärää siitä riippumatta, kuinka moni henkilö tosiasiassa käyttää mainittua metahakukonetta.

52 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen ylläpitäjä käyttää täten mainitussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla uudelleen tietokannan sisältöä.

53 Tämä uudelleenkäyttö koskee asianomaisen tietokannan sisällön olennaista osaa tai jopa sitä kokonaan, koska pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen avulla voidaan tutkia mainitun tietokannan hakukoneeseen suoraan syötetyn hakupyynnön tapaan kyseisen tietokannan koko sisältöä. Tässä tilanteessa kunkin aihepiirikohtaiseen metahakukoneeseen syötetyn hakupyynnön perusteella tosiasiallisesti löydettyjen ja näytettyjen hakutulosten lukumäärällä ei ole merkitystä. Euroopan komission korostaman tavoin se, että loppukäyttäjän määrittelemien hakukriteerien perusteella tietokannasta selataan ja näytetään tosiasiassa vain osa, ei nimittäin vaikuta siihen, että koko tietokanta saatetaan kyseisen loppukäyttäjän saataville, kuten tämän tuomion 39 ja 40 kohdassa on todettu.

54 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 96/9 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että toimija, joka saattaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen saataville internetissä, käyttää uudelleen kyseisessä 7 artiklassa suojatun tietokannan koko sisältöä tai sen olennaista osaa, kun kyseinen aihepiirikohtainen metahakukone

— tarjoaa loppukäyttäjälle hakulomakkeen, joka sisältää olennaisilta osin samat toiminnot kuin tietokannan hakulomake,

— muokkaa ”reaaliaikaisesti” loppukäyttäjien pyynnöt sopiviksi hakukoneeseen, jolla tietokanta on varustettu, niin, että kyseisen tietokannan kaikki tiedot selataan, ja

— esittää löydetyt hakutulokset loppukäyttäjälle internetsivustonsa mukaisessa ulkoasussa ja yhdistää päällekkäisyydet yhdeksi kohdaksi sellaisiin kriteereihin perustuvassa järjestyksessä, jotka ovat rinnastettavissa asianomaisen tietokannan hakukoneessa hakutulosten esittämiseksi käytettyihin kriteereihin.

Neljäs, viides, kuudes, seitsemäs, kahdeksas ja yhdeksäs kysymys

55 Ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen annetun vastauksen johdosta neljänteen, viidenteen, kuudenteen, seitsemänteen, kahdeksanteen ja yhdeksänteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

56 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11.3.1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/9/EY 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että toimija, joka saattaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aihepiirikohtaisen metahakukoneen saataville internetissä, käyttää uudelleen kyseisessä 7 artiklassa suojatun tietokannan koko sisältöä tai sen olennaista osaa, kun kyseinen aihepiirikohtainen metahakukone

— **tarjoaa loppukäyttäjälle hakulomakkeen, joka sisältää olennaisilta osin samat toiminnot kuin tietokannan hakulomake,**

— **muokkaa ”reaaliaikaisesti” loppukäyttäjien pyynnöt sopiviksi hakukoneeseen, jolla tietokanta on varustettu, niin, että kyseisen tietokannan kaikki tiedot selataan, ja**

— **esittää löydetyt hakutulokset loppukäyttäjälle internetsivustonsa mukaisessa ulkoasussa ja yhdistää päällekkäisyydet yhdeksi kohdaksi sellaisiin kriteereihin perustuvassa järjestyksessä, jotka ovat rinnastettavissa asianomaisen tietokannan hakukoneessa hakutulosten esittämiseksi käytettyihin kriteereihin.**

Allekirjoitukset